

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

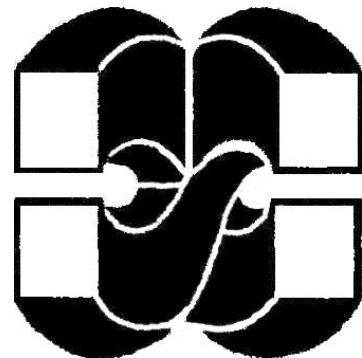
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ

В.О. Матросова

П.О. Доуртмес

**Методичні вказівки
до самостійної роботи
із дисципліни
«Гроші та кредит»**

Харків НТУ «ХПІ» 2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Харківський політехнічний інститут»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Методичні вказівки до самостійної роботи
із дисципліни «Гроші та кредит»

для спеціальностей 6.03060101 «Менеджмент організацій та
адміністрування», 6.03060102 «Менеджмент інноваційної
діяльності»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № ____ від _____ 2015 р.

Методичні вказівки до самостійної роботи із дисципліни «Гроші та кредит» / уклад. В.О. Матросова, П.О. Доуртмес. – Харків: НТУ „ХП”, 2015. – 23 с.

Укладачі: В.О. Матросова
П.О. Доуртмес

Рецензент: Віхляєва С.І.

Кафедра організації виробництва та управління персоналом

ВСТУП

Самостійна робота з дисципліни «Гроші та кредит» є одним з видів роботи студентів очної і заочної форми навчання. Метою самостійної роботи є поглиблення і закріплення теоретичних знань отриманих у процесі вивчення курсу «Гроші та кредит».

Самостійна робота містить наступні розділи:

1. Теоретичні питання курсу «Гроші та кредит».
2. Практична частина – виконання розрахункового завдання.

Завдання контрольної роботи:

1. Вивчити сутність, походження та функції грошей.
2. Визначити сутність грошової системи та структури грошового обігу країни.
3. Визначити причини та наслідки інфляції.
4. Вивчити види, форми, функції та роль кредиту.
5. Вивчити побудову кредитної та банківської системи країни.
6. Визначити роль міжнародних валютно-фінансових відносин.

У результаті виконання контрольної роботи студент повинен

- знати:**
1. Сутність та склад доходів, видатків та фінансового результату.
 2. Сутність і функції грошей, грошового обігу, грошової маси, грошового ринку та грошової системи.
 3. Сутність інфляції та види грошових реформ.
 4. Сучасні теорії грошей.
 5. Види, функції та роль кредиту.
 6. Роль фінансових посередників на грошовому ринку. Центральний та комерційні банки.
 7. Значення міжнародних валютно-кредитних установ в економічних відносинах між державами.

вміти:

1. Розраховувати необхідну масу грошей, швидкість їх обороту.
2. Проводити розрахунки темпів інфляції, індексу купівельної спроможності.
3. Розраховувати початкову та нарощувану суму при використанні простих та складних відсотків при кредитуванні.
4. Здійснювати операції дисконтування.

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність і функції грошей.

Походження і необхідність грошей. Розвиток форм вартості від простої до грошової. Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент. Вартість грошей. Об'єктивний характер необхідності грошей у товарному господарстві. Функції грошей. Гроші як міра вартості. Гроші як засіб обігу. Гроші як засіб платежу. Гроші як засіб нагромадження вартості. Сучасна ліквідність грошей. Світові гроші, сутність, значення та сфера їх використання. Повноцінні та неповноцінні гроші. Товарні гроші. Металеві гроші. Кредитні гроші. Банківські гроші. Квazігроші.

Тема 2. Грошовий обіг і грошова маса.

Сутність та економічна основа грошового обігу. Модель грошового обороту. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів. Грошова маса і швидкість грошей. Поняття грошової маси. Показники обсягу і структури (грошові агрегати або компоненти) грошової маси. Поняття швидкості обігу грошей і показники їх вимірювання.

Тема 3. Грошовий ринок.

Поняття грошового ринку. Інституційна модель грошового ринку. Структура грошового ринку. Попит на гроші та пропозиція грошей. Поняття попиту на гроші. Попит на гроші і швидкість обігу грошей. Цілі та мотиви попиту на гроші. Чинники впливу на попит на гроші. Поняття пропозиції грошей. Формування пропозиції грошей і його чинники.

Тема 4. Грошові системи.

Поняття грошової системи. Грошова система як складова частина системи функціонування та регулювання економіки України. Вимоги до грошової системи. Елементи грошової системи та їх характеристика. Основні типи грошових систем та їх еволюція. Система обігу металевих, кредитних та паперових грошей. Проблеми становлення та розвитку грошової системи України. Методи державного регулювання грошового обігу. Пряме директивне регулювання грошового обігу в умовах адміністративно-командної економіки. Методи непрямого регулювання грошового обігу в ринковій економіці.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи.

Сутність інфляції, причини та закономірності розвитку, види інфляції. Вимірювання інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Грошові реформи як шлях оздоровлення та впорядкування грошового обігу. Сутність і види грошових реформ. Грошова реформа в Україні, особливості проведення.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи.

Сутність валюти та валютних відносин. Класифікація валюти. Конвертованість валюти. Валютний ринок: поняття, об'єкти, суб'єкти, структура. Функції та операції валютного ринку. Чинники кон'юнктури валютного ринку. Котирування валют. Валютні ризики і методи валютного страхування. Сутність валютного курсу, його економічні основи та фактори впливу. Методи регулювання валютних курсів. Режим валютного курсу в Україні. Валютні системи: види, елементи. Валютна політика і валютне регулювання. Особливості формування валютної системи України. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання. Світова та міжнародна валютні системи.

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.

Кількісна теорія грошей: загальні методологічні основи та її напрямки. Класична та неокласична теорії грошей: сутність, представники. Особливості кейнсіанського напрямку у кількісній теорії грошей. Сучасний монетаризм як напрям розвитку кількісної теорії грошей. Методологічні основи, положення та представники сучасного монетаризму. Грошово-кредитна політика України в перехідний період у світі монетаристської теорії.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці.

Сутність та необхідність кредиту. Загальні передумови та економічні чинники формування кредитних відносин. Сутність та структура кредиту. Теоретичні концепції кредиту. Принципи кредитування. Види, форми, функції та роль кредиту. Характеристика основних видів кредиту. Позичковий кредит. Позичковий процент. Сутність позичкового проценту та його функції. Норма позичкового проценту та чинники впливу. Державне регулювання позичкового проценту. Роль кредиту в умовах економіки. Розвиток кредитних відносин в Україні в перехідний період.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку.

Сутність і призначення грошового посередництва. Економічні відмінності між банківськими та небанківськими фінансовими посередниками. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Функції банків. Банківська система: сутність, принципи побудови та функції. Особливості побудови банківської системи в Україні. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх види, операції. Договірні та інвестиційні фінансові посередники. Розвиток небанківських фінансових посередників в Україні.

Тема 10. Центральні банки.

Призначення. Статус та основи організації центрального банку. Центральні (емісійні) банки. Виникнення, призначення, форми організації і функції центральних банків. Основні напрямки діяльності центрального банку. Методи грошово-кредитної політики центрального банку. Становлення

центрального банку. Становлення центрального банку в Україні. Створення і діяльність Національного банку України.

Тема 11. Комерційні банки.

Сутність, призначення, функції та класифікація комерційних банків. Походження та розвиток комерційних банків. Операції комерційних банків. Пасивні операції. Власні ресурси банків. Залучення коштів. Класифікація вкладів. Активні операції. Кредитні операції. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Банківські послуги. Стабільність банків та механізм її забезпечення. Банківський прибуток та його джерела. Ліквідність банків.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.

Характеристика, цілі, основи організації та основні напрямки міжнародних валютно-кредитних установ. Міжнародний валютний фонд та його діяльність в Україні. Світовий банк. Співробітництво МБРР з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути: характеристика та їх діяльність. Європейський банк реконструкції та розвитку: особливості діяльності, співробітництва з Україною. Банк міжнародних розрахунків.

2. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота складається з 2 основних частин:

1. Теоретичні питання із курсу «Гроші та кредит».
2. Практична частина – розрахункове завдання.

2.1 ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІЗ ДРУГОГО ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЯ «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Самостійна робота складається з трьох теоретичних питань, кожне з яких відповідає індивідуальному варіанту, номер якого визначається останніми цифрами номеру залікової книжки згідно табл. 2.1 та 2.2.

Таблиця 2.1 - Вибір варіанту для виконання завдання № 1 і № 2

Передостання цифра залікової книжки	Остання цифра залікової книжки									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Номера питань									
0	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19
1	39	2	14	15	19	18	17	16	9	21
2	41	17	3	18	19	20	21	10	22	23
3	2	24	39	4	12	13	11	38	23	25
4	4	25	41	10	5	12	11	37	40	27
5	36	26	40	8	13	36	39	36	38	29
6	28	27	20	14	21	23	27	35	36	31
7	10	28	15	4	5	26	7	8	34	33
8	12	16	29	30	31	32	33	34	32	35
9	14	16	18	20	22	24	26	28	30	37

Таблиця 2.2 - Вибір варіанту для виконання завдання № 3

Передостання цифра залікової книжки	Остання цифра залікової книжки									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Номера питань									
0	1	20	29	38	94	77	76	59	58	41
1	11	2	30	39	93	78	75	60	57	42
2	12	21	3	40	92	79	74	61	56	43
3	13	22	31	4	91	80	73	62	55	44
4	14	23	32	95	5	81	72	63	54	45
5	15	24	33	96	90	6	71	64	53	46
6	16	25	34	97	89	82	7	65	52	47
7	17	26	35	98	88	83	70	8	51	48
8	18	27	36	99	87	84	69	66	9	49
9	19	28	37	100	86	85	68	67	50	10

ВАРІАНТИ ЗАВДАНЬ

Завдання 1

Дати обґрунтовані відповіді на питання:

1. Походження грошей. Роль держави у творенні грошей.
2. Сутність грошей. Гроші як гроші і гроші як капітал.
3. Форми грошей та їх еволюція.
4. Вартість грошей.
5. Функції грошей.
6. Якісні властивості грошей.
7. Роль грошей у розвитку економіки.
8. Сутність та економічна основа грошового обороту.
9. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування.
10. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів.
11. Маса грошей в обороті. Грошові агрегати та грошова база.
12. Швидкість обігу грошей.
13. Закон грошового обігу.
14. Механізм зміни маси грошей в обороті. Грошово-кредитний мультиплікатор.
15. Сутність та особливості функціонування грошового ринку.
16. Інституційна модель грошового ринку.
17. Структура грошового ринку.
18. Попит на гроші.
19. Пропозиція грошей.
20. Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент.
21. Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку.
22. Сутність, призначення та структура грошової системи.
23. Види грошових систем та їх еволюція.
24. Створення і розвиток грошової системи України.
25. Державне регулювання грошового обороту і місце в ньому фінансово-бюджетної та грошово-кредитної політики
26. Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти.
27. Монетизація бюджетного дефіциту та валового внутрішнього продукту в Україні.
28. Сутність, види та закономірності розвитку інфляції.
29. Причини інфляції.
30. Економічні та соціальні наслідки інфляції.
31. Державне регулювання інфляції.
32. Особливості інфляції в Україні.
33. Сутність та види грошових реформ.
34. Особливості проведення грошової реформи в Україні.
35. Сутність валюти та валютних відносин. Конвертованість валюти.
36. Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку.

37. Валютний курс.
38. Валютні системи та валютна політика. Особливості формування валютної системи в Україні.
39. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання.
40. Світова та міжнародна валютні системи.
41. Міжнародні ринки грошей та капіталів.

Завдання 2

Дати обґрунтовані відповіді на питання:

1. Класична кількісна теорія грошей.
2. Неокласичний варіант кількісної теорії грошей.
3. Внесок Дж. М. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей.
4. Сучасний монетаризм як напрям розвитку кількісної теорії грошей.
5. Сучасний кейнсіансько-неокласичний синтез у теорії грошей.
6. Грошово-кредитна політика України в перехідний період у світлі монетаристської теорії.
7. Загальні передумови та економічні чинники, що обумовлюють необхідність кредиту.
8. Сутність та структура кредиту.
9. Теоретичні концепції кредиту.
10. Стадії та закономірності руху кредиту. Принципи кредитування.
11. Форми, види та функції кредиту.
12. Характеристика основних видів кредиту.
13. Економічні межі кредиту.
14. Позичковий процент.
15. Роль кредиту в розвитку економіки.
16. Розвиток кредитних відносин в Україні в перехідний період.
17. Сутність, призначення та види фінансового посередництва.
18. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Функції банків.
19. Банківська система: сутність, принципи побудови та функції. Особливості побудови банківської системи в Україні.
20. Небанківські фінансово-кредитні установи.
21. Призначення, статус та основи організації центрального банку.
22. Основні напрями діяльності центрального банку.
23. Походження та розвиток центральних банків.
24. Становлення центрального банку в Україні.
25. Поняття, призначення та класифікація комерційних банків.
26. Походження та розвиток комерційних банків.
27. Основи організації та специфіка діяльності окремих видів комерційних банків.
28. Пасивні операції банків.
29. Активні операції банків.
30. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів.

31. Банківські послуги.
32. Стабільність банків і механізм її забезпечення.
33. Особливості становлення і розвитку комерційних банків в Україні.
34. Міжнародний валютний фонд і його діяльність в Україні.
35. Світовий банк.
36. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції.
37. Європейський банк реконструкції та розвитку.
38. Банк міжнародних розрахунків.
39. Міжнародна валютна ліквідність.
40. Теорія монетарного ринку: трансакційний залишок грошей.
41. Теорія монетарного ринку: спекулятивний залишок грошей.

Завдання 3

Дати обґрунтовані відповіді на питання:

1. Які існують концепції походження грошей та яка з них більш адекватна ринковій практиці використання грошей в економіці?
2. Назвіть причини, що зумовили демонетизацію золота. Чи існує ймовірність повернення золота на роль грошового товару?
3. Які функції виконують гроші? Які існують відмінності в іноземній та вітчизняній літературі щодо кількості функцій грошей і з чим вони пов'язані? У яких функціях гроші найбільше потерпають від інфляції?
4. Чим відрізняються неповноцінні гроші від повноцінних? Чому неповноцінні гроші називають ще кредитними?
5. Що таке вартість грошей як грошей, на чому вона базується і в чому вона проявляється? Що таке вартість грошей як капіталу і в чому вона проявляється?
6. Що таке «електронні гроші»? Що у них є спільного і відмінного від паперових грошей і депозитних грошей?
7. Як впливає на виробництво сама наявність грошей в економіці? Як впливає на економіку зміна кількості грошей в обороті?
8. Визначте сутність та основні риси грошового обороту. Які дискусії є в літературі з цього приводу? На які три сектори можна розділити грошовий оборот за економічним змістом його потоків?
9. Назвіть основні потоки грошей, по яких вони рухаються в процесі обороту. Що таке потоки втрат і потоки ін'єкцій? Чи збігаються обсяги цих двох груп потоків?
10. Поясніть, чому у відкритій економіці наявність чистого імпорту спричиняє необхідність припливу капіталу, а чистого експорту — відпливу капіталу з країни?
11. Чому існують два підходи до виміру маси грошей — через грошову базу і через грошові агрегати? Чому в різних країнах застосовується свій набір грошових агрегатів і різне наповнення кожного з них?
12. Коли зростання швидкості грошей можна розцінювати як позитивне явище, а коли — як негативне?

13. Поясніть, чому при наданні банками позичок виникає грошово-кредитна мультиплікація?
14. Визначте, на яку суму зростуть за тиждень пасиви комерційного банку А за таких умов: у понеділок торговельна організація внесла на свій рахунок 150,0 тис. грн.; за рахунок і в обсязі вільного резерву, що виник, банк у вівторок надав кредит приладобудівному заводу; у середу завод за рахунок одержаної позички розрахувався з метало-базою, що також є клієнтом банку А; у п'ятницю банк за рахунок нового вільного резерву і в повній його сумі надав кредит автотранспортному підприємству і переказав на його поточний рахунок. До кінця робочого дня це підприємство не використало наданої позички; норма обов'язкового резервування на цьому тижні становила 20%.
15. Що таке грошовий ринок? Чому його називають умовним ринком? Чим відрізняються операції купівлі-продажу на грошовому і на товарному ринках? Що таке боргові і не боргові інструменти грошового ринку?
16. Хто є суб'єктами грошового ринку? Між ким забезпечують зв'язки на грошовому ринку фінансові посередники? Назвіть основні групи фінансових посередників?
17. Що таке попит на гроші? Це явище залишку чи потоку і чому? Чим відрізняється попит на гроші від попиту на товари? Чим відрізняється попит на гроші від попиту на доходи?
18. Як пов'язаний попит на гроші зі швидкістю обігу грошей? Як залежить попит на гроші від середнього рівня цін, фізичного обсягу валового продукту та норми процента?
19. У чому полягає сутність пропозиції грошей? Чому пропозиція грошей вважається екзогенним явищем? Як впливає грошова емісія банків на пропозицію грошей?
20. Які чинники можуть змінити рівень грошово-кредитного мультиплікатора як фактору впливу на пропозицію грошей?
21. Що таке грошова система, чим вона відрізняється від таких понять, як грошовий оборот, грошові відносини? Чому грошова система визначається загальнодержавними законами?
22. Які ви знаєте форми металевих грошових систем? Як відрізняються різновиди біметалізму? Назвіть форми золотого монометалізму. Яка з грошових систем проіснувала довше — золотий монометалізм чи біметалізм і чому?
23. Що означає поняття «класична» форма золотого монометалізму? Чому після Першої світової війни жодна країна не повернулася до класичної форми золотого монометалізму?
24. Як підтримувалася рівновага на грошовому ринку за умов золотомонетного стандарту? Назвіть основні системи забезпечення банкотної емісії за умов золотомонетного стандарту. Дайте характеристику «новим» формам золотого стандарту.
25. Що означає та на яких засадах функціонує паперова грошова система? Дайте характеристику системи кредитних грошей. Чим вона відрізняється від системи паперових грошей?

26. Що таке грошово-кредитна політика? Яке її місце в економічній політиці держави? Як вона пов'язана з грошовою системою?
27. Що є спільного і відмінного між грошово-кредитною політикою, фінансовою та бюджетною політикою щодо їх впливу на розвиток економіки?
28. Що таке монетизація бюджетного дефіциту і як вона впливає на позицію грошей? Як визначається показник монетизації ВВП і яке його економічне значення?
29. Чому в 1992—1996 рр. в Україні відбулася обвальна демонетизація ВВП? Які наслідки цього явища Ви знаєте? Чи можлива ремонетизація економіки України шляхом прискореного зростання пропозиції грошей банками?
30. Дайте визначення поняття інфляції. Які відмінності існують у трактуванні поняття інфляції?
31. Що таке критична точка розвитку інфляційного процесу?
32. У чому полягають причини інфляції. Чому М. Фрідман вважає, що інфляція скрізь і завжди є монетарним феноменом?
33. Чи будь-яке зростання цін є інфляцією? Чи зводиться інфляція тільки до зростання цін?
34. Що таке повзуча, галопуюча і гіперінфляція?
35. Чи завжди інфляція негативно впливає на економіку?
36. Чому в Україні інфляція набула форми стагфляції? Назвіть особливості інфляції в Україні в 90-ті роки?
37. Яку роль відіграє бюджетний дефіцит у розвитку інфляції?
38. Дайте визначення поняття грошової реформи. Які види грошових реформ Ви знаєте? Назвіть основні особливості грошової реформи в Україні.
39. Чим поняття «валюта» відрізняється від поняття «гроші»? Чи правомірно валюту ототожнювати з грошима у функції світових грошей? Поясніть поняття «валютні відносини» і назвіть їх учасників (суб'єктів).
40. Що таке конвертованість валюти, які види конвертованості валюти Ви знаєте? Яке економічне значення має вільна конвертованість валюти? У чому вона проявляється?
41. Що таке валютний курс, які види валютних курсів Ви знаєте? Що таке паритет купівельних спроможностей валют і чи має він зв'язок з курсом? Які чинники впливають на величину валютного курсу та викликають його коливання?
42. Що таке валютний ринок, які види валютних ринків Ви знаєте? У чому полягають переваги децентралізованого валютного ринку перед централізованим? Назвіть функції валютних ринків та види операцій, що виконуються на них.
43. Чи всі поточні операції є операціями спот? У чому полягає специфіка поточних і строкових операцій, у чому переваги і недоліки кожного з цих видів операцій? У чому полягає сутність операцій форвард, ф'ючерс, валютний своп, опціон?

44. Що таке валютна система, валютна політика, валютне регулювання? Що таке валютні обмеження і коли вони широко застосовуються?
45. Що таке платіжний баланс? Які статті платіжного балансу автоматично не врівноважуються? За рахунок яких джерел здійснюється балансування платіжного балансу?
46. Що таке золотовалютні резерви, яке їх економічне призначення та склад? У чому полягає специфіка золота як резервного активу? Які воно містить у собі ризики? Як здійснюється використання золотовалютних резервів для підтримання платоспроможності резидентів України на світовому ринку та для впливу на внутрішню вартість національних грошей?
47. Що таке СДР? На яких основах вона функціонує?
48. Для чого створений Європейський центральний банк?
49. Визначте поняття та основні елементи світової та міжнародної валютних систем.
50. Чим відрізняються Бреттон-Вудська та Ямайська валютні системи?
51. Які перспективи Європейського валютного (монетарного) союзу?
52. Визначте поняття та економічну сутність валютного курсу. Як визначався валютний курс за умов золотого стандарту? Які ви знаєте сучасні типи режимів валютних курсів? Як визначається паритет купівельної спроможності валют? Якими методами здійснюється регулювання валютних курсів?
53. Які основні положення монетаристської теорії грошей, у чому її відмінність від абстрактної теорії грошей?
54. У чому полягає сутність кількісної теорії грошей та її внутрішня єдність з номіналістичною теорією? Які напрями в кількісній теорії грошей? Які соціально-економічні події в історії Європи послугували базою для формування ідеї кількісної теорії грошей?
55. У чому полягають основні постулати класичної кількісної теорії грошей? У чому полягає сутність «рівняння обміну» і хто його сформулював? Чому воно вважається найбільш виразним виявом кількісної теорії грошей?
56. До якого з напрямів кількісної теорії можна віднести американського економіста І. Фішера і чому?
57. Що нового додав у кількісну теорію український економіст М. Туган-Барановський?
58. Який новий напрям у монетаристській теорії започаткував М. Туган-Барановський? Як назвав він свою теорію грошей?
59. Чим відрізнявся підхід «кембриджської школи» до аналізу кількісного фактору від класичної кількісної теорії І. Фішера?
60. У чому полягали принципові відмінності кейнсіанського підходу до вивчення монетарного механізму економічного регулювання від підходів представників класичної школи?
61. У чому полягає відмінність підходів до економічного регулювання представників сучасного монетаризму від підходів кейнсіанців?
62. У чому полягає «грошове правило» М. Фрідмана?

63. Що спричинило появу доктрини «сучасного монетаризму»?
64. У чому виявляється зближення позицій монетаристів і кейнсіанців та чи можливий їх синтез з позицій практики економічного регулювання?
65. На якому етапі перехідного періоду економічна та монетарна політики в Україні більше відповідали канонам кейнсіанської концепції і на якому — канонам монетаристської концепції? У чому ця відповідність проявлялась?
66. Що є загальноекономічною причиною необхідності кредиту? Які передумови виникнення кредитних відносин? Назвіть основні принципи організації кредитних відносин.
67. У чому сутність кредиту? Які існують дискусії щодо сутності кредиту? За якими ознаками відносини між економічними суб'єктами можна віднести до кредитних?
68. Що є спільного та відмінного між кредитом та грошима, кредитом та фінансово-бюджетними відносинами?
69. Які форми кредиту Ви можете виділити і чому?
70. Які види кредиту Ви можете назвати і за якими критеріями вони виділені?
71. Чим обмежується надання комерційного кредиту?
72. Як класифікується банківський кредит?
73. У чому полягає призначення меж кредиту і чим вони визначаються?
74. Чому процент є економічною категорією?
75. Яку роль відіграє кредит у розвитку економіки? Якими рисами характеризується розвиток кредиту в період переходу України до ринкових відносин?
76. Чим характерна діяльність фінансових посередників?
77. Що таке базові операції банку і чому банківське законодавство не дозволяє їх виконувати небанківським фінансовим посередникам і одночасно дозволяє банкам виконувати небазові операції.
78. Що таке банківська система? Чи відрізняються функції і призначення банківської системи від функцій і призначення окремих банків? У чому проявляється незавершеність формування банківської системи України?
79. На яких фінансових посередників поширюється вимога обов'язкового резервування і чому?
80. У чому полягає економічне призначення центрального банку?
81. Які чинники визначають співвідношення обов'язкових і надлишкових резервів комерційних банків? Які чинники визначають співвідношення готівкової грошової маси і безготівкової?
82. Охарактеризуйте основні способи рефінансування центральним банком комерційних банків.
83. Що таке комерційний банк? За якими ознаками класифікуються комерційні банки?
84. Функції комерційних банків.
85. Операції комерційних банків.
86. Спеціалізовані комерційні банки, специфіка їх діяльності.
87. Кредитування комерційних банків центральним банком.

88. Як оформляються міжбанківські кредити?
89. Що таке ліміт кредитування і кредитна лінія?
90. Що таке кредитний ризик? Які існують засоби запобігання кредитному ризику?
91. Які існують форми забезпечення повернення кредиту?
92. Процентна ставка за банківськими кредитами.
93. У чому полягає касове обслуговування банком своїх клієнтів?
94. Що таке міжнародні валютно-кредитні установи та яке їх призначення?
95. Що означає «принцип обумовленості»?
96. Як формується капітал МВФ?
97. Як формуються ресурси МБРР?
98. Дайте характеристику міжнародним регіональним валютно-кредитним організаціям.
99. Охарактеризуйте основні інструменти фінансування, що застосовує у своїй діяльності ЄБРР.
100. У чому полягає специфіка Банку Міжнародних розрахунків?

2.2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА – ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОГО ЗАВДАННЯ

Метою розрахункового завдання є складання та рішення завдань за запропонованим прикладом. Кожен студент має самостійно підставити дані замість виділених жирним шрифтом у наданому прикладі, а також після кожного завдання надати послідовне рішення задачі. Після перевірки самостійної роботи студент має надати усні пояснення щодо запропонованих даних та методу рішення задач.

ЗАВДАННЯ № 1

Загальна сума банківських грошей на картках (M1) – **210** млрд. грн. Готівка в касах підприємств та на руках у фізичних осіб (M0) – **138** млрд. грн. Банківські вкладання в інноваційно-інвестиційні проекти – **150** млрд. грн. Строкові депозити та капітальне інвестування – **305** млрд. грн. (M2).

Завдання: розподілити грошову масу на агрегати, розрахувати суму кожного агрегату.

ЗАВДАННЯ № 2

На основі даних попереднього завдання, а також додаткових даних:

- Грошова база – **520** млрд. грн.;
- Загальна сума резервів на кореспондентських рахунках Центрального банку – **230** млрд. грн. (M0 – **138** млрд. грн. – із попереднього завдання).

Завдання: Розрахувати суму готівки, яка знаходиться в касах банків.

ЗАВДАННЯ № 3

На основі даних Завдання № 1 (МЗ – **803** млрд. грн.), а також додаткових даних: ВВП – **3650** млрд. грн.

Завдання: Розрахувати швидкість грошового обігу та тривалість одного обороту.

ЗАВДАННЯ № 4

На основі даних завдання № 3.

Завдання: Розрахувати масу необхідну грошей (Мн) при зміні швидкості грошового обігу:

- а) уповільнення на **1,3** обертів;
- б) прискорення на **2,1** обертів.

ЗАВДАННЯ № 5

ВВП – **283** млрд. грн.

Сума товарів, які придбані в кредит – **16,8** млрд. грн.

Сума платежів по кредитах – **23,1** млрд. грн.

Загальна сума бартеру та взаєморозрахунків – **2,7** млрд. грн.

Швидкість обігу – **5,2** рази на рік.

Завдання: розрахувати масу необхідну грошей в даному періоді (Мн).

ЗАВДАННЯ № 6

Пасиви банку – **2,35** млрд. грн. Рівень обов'язкового резервування – **40%**.

Завдання: 1) Розрахувати коефіцієнт мультиплікації та приріст маси грошей банків від використання вільних резервів.

2) Розрахувати те ж саме при збільшенні рівня обов'язкового резервування до **50 %**.

ЗАВДАННЯ № 7

Інвестор обирає інвестиційний проект. Головним критерієм для нього є отримання **100000** \$ за три роки після інвестування.

Інвестору запропоновано 2 проекти:

- 1) під прості проценти за ставкою **12 %**
- 2) під складні проценти за ставкою **10 %**

Завдання: оцінити та проаналізувати пропозиції, зробити вибір проекту.

ЗАВДАННЯ № 8

Фірма бажає розмістити капітал у розмірі **50000** \$ у фонді інноваційного розвитку на два роки. Інноваційний фонд пропонує такі варіанти:

- 1) дохід **60 %** річних складних, дохід нараховується щорічно
- 2) дохід **52 %** річних складних, дохід нараховується щоквартально

Завдання: проаналізувати пропозиції та зробити вибір варіанту.

ЗАВДАННЯ № 9

Курс акцій нової компанії становить **4000** гривень за одиницю. Інвестор, що розраховує на підвищення курсу акцій, купує опціон на покупку акцій за фіксованою ціною **4200** гривень за одиницю, сплативши премію **500** гривень за акцію.

Завдання: визначити результати угоди, якщо курс акцій після закінчення терміну опціону становитиме:

- а) **5000** гривень за одиницю
- б) **4100** гривень за одиницю
- в) **4400** гривень за одиницю

ЗАВДАННЯ № 10

Курс акцій компанії становить **4000** гривень за одиницю. Інвестор, що розраховує на пониження курсу акцій, купує опціон на їхній продаж за ціною **3700** гривень за одиницю, сплативши премію **500** гривень за акцію.

Завдання: визначити результати угоди, якщо курс акцій після закінчення терміну опціону становитиме:

- а) **3000** гривень за одиницю
- б) **3800** гривень за одиницю
- в) **3500** гривень за одиницю

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ. КРИТОРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Самостійна робота виконується комп'ютерним способом на сторінках аркушів білого паперу формату А4 (210х297 мм) через 1,5 міждрядкових інтервали (30 рядків на сторінці). Самостійна робота повинна містити: титульний аркуш; два теоретичних завдання; список використаних джерел.

Першою сторінкою самостійної роботи є титульний аркуш, який включається до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться, на наступних сторінках номер проставляється у правому верхньому куті без крапки в кінці. Закінчується нумерація на останній сторінці додатків. Таблиці (якщо вони є) нумеруються послідовно в межах завдань. Номер таблиці складається з номера завдання і порядкового номера таблиці, наприклад, 1.2 (друга таблиця завдання 1).

На останній сторінці списку використаних джерел вказується дата закінчення написання самостійної роботи й студент ставить особистий підпис.

Самостійна робота виконується на стандартних аркушах паперу подається для заліку в зброшурованому вигляді в строк, установлений навчальним планом.

Самостійна робота здається в електронному вигляді основному викладачу із дисципліни «Гроші та кредит» за місяць до початку екзаменаційної сесії для перевірки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Задовільний захист самостійної роботи, а також написання загальних тестів із дисципліни є дозволом для складання екзамену по дисципліні.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Методичне забезпечення

1. Курс лекцій із дисципліни «Гроші та кредит», укладач к.е.н., доц. Матросова В.О., НТУ «ХПІ», 2013
2. Методичні вказівки до практичних занять із дисципліни «Гроші та кредит» укладач к.е.н., доц. Матросова В.О., НТУ «ХПІ», 2013
3. Методичні вказівки до самостійної роботи із дисципліни «Гроші та кредит» укладач к.е.н., доц. Матросова В.О., НТУ «ХПІ», 2013
4. Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи із дисципліни «Гроші та кредит» укладач к.е.н., доц. Матросова В.О., НТУ «ХПІ», 2013

Базова

1. Гальчинський А. Теорія грошей. - К.: Основи, 1998.
2. Гроші, банки та кредит: У схемах і коментарях.: Навч. посібник / За ред. Б.Л.Луціва. - Тернопіль: Карт-бланш, 2004. - 219 с.
3. Гроші та кредит / За ред. М.І. Савлука. - К.: Лібра, 1996.
4. Гроші та кредит: Підручник / Під ред. Б.С. Івасіва. - Тернопіль: Карт-бланш. - 2000. - 510 с.
5. Гроші та кредит. Підр. / М.Л. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна. - К.: КНЕУ, 2001. – 602 с.

6. Гроші та кредит. Підр. / А.І. Щетинін. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 432с.
7. Гроші та кредит у схемах і таблицях. Навчальний посібник / Т.В. Семко, М.В. Руденко. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 158с.
8. Денисенко М.П. Гроші та кредит у банківській справі. Навчальний посібник.- К.: Алерта, 2004. – 478с.
9. Деньги, кредит, банки: Учебник / Под ред. О.И. Лаврушина 2-е изд, перераб. и доп. - М.: Финансы и статистика, 2000. - 464 с.
10. Загородній А.Т., Вознюк Г.А. Гроші. Валюта. Валютні цінності. Термінологічний словник. - Львів: БаК, 2000. - 184 с.
11. Загородій А.Т., Вознюк Г.А. Дизайн і захист грошових знаків України. - Київ, 2000. - 112с.
12. Золотов А.Ф. Международные валютно-кредитные отношения: Курс лекций. - К.: МАУП, 2001., - 112 с, Библиогр.: с. 105-106.
13. Іванов В.М., Софіщенко І.Я, Грошово - кредитні системи зарубіжних країн. - Київ. 2001.-272 с.
14. Ковальчук А.Т. Фінансовий словник – К.: Знання, 2005. – 287 с.
15. Комаринська З.М. Історія грошей: Навч. пос. для вузів. - Львів: Львівський банківський коледж, 1998, - 112 с.
16. Лагутін В.Д. Гроші та грошовий обіг. -К: Знання.1998.
17. Мельник О.М. Інфляція: теорії і практика регулювання. - К.: Знання. КОО, 1999.-291 с.

Допоміжна

1. Закон України "Про цінні папери та фондову біржу" від 18.06.1992р.зі змінами від 09.07.1996.
2. Закон України "Про приватизаційні папери" від 18.06. 1992р.
3. Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" від 30.10.1996р.
4. Закон Україну "Про банки і банківську діяльність." від 07.12.2000 р. №2121-III.
5. Закон Україну "Про організацію формування та обігу кредитних історій" від 23.06.05 р. № 2704 –IV.
6. Закон Україну "Про заставу" від 02.10.92 р. № 2654 – XII.
7. Закон України „Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов’язань” від 22.11.96 р. №543/96-ВР.
8. Закон України "Про Національний банк України" від 20.05.1999 р.
9. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про лізинг" від 14.01.1999. Ж364/XIУ.
10. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування" від 09.04.1999р, №588-XIУ.

11. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній та іноземних валютах", затверджена постановою Правління НБУ від 12.11.03 р. № 492.

12. Інструкція "Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті" Постанова НБУ від 21.04.2004 р., № 22.

13. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій комерційних банків з векселями, затверджена Постановою Правління НБУ від 8.06.2000р., № 234.

14. Інструкція про переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів, інших банківських документів і платіжних карток через митний кордон України, від 12.02.2000 р. №283.

15. Положення про Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку від 14.02.97р.

16. Про норматив обігу платіжних документів в Україні. Постанова ВРУ від 23.01.1997р. №25/97-ВР.

17. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджене постановою Правління НБУ від 03.12.2003 р., № 516.

18. Постанова КМУ від 27.02.08р. №126.

19. Постанова КМУ від 21.02.07р. №259.

20. Словник фондового ринку. За ред. Ю.М. Тараторіна. - Київ-Кіровоград, 1997.

21. Указ Президента України "Про грошову реформу в Україні" від 25.08.1996р., №762/96.

22. Указ Президента України "Про заходи щодо зміцнення банківської системи України та підвищення її ролі в процесах економічних перетворень" від 14.07.2000 р. №891/2000.

23. Швиданенко Г.О., Мішта С.П., Колеснікова І.А, Рудь М.С. Діяльність банку в умовах ринкової економіки - К,: 1996.

24. Ющенко В., Лисицький В. Гроші і розвиток попиту та пропозиції в Україні.- К:Скарби,1998.

15. Інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

2. Сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.me.gov.ua.

3. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

4. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

Навчальне видання

МАТРОСОВА Вікторія Олександрівна
ДОУРТМЕС Пилип Олександрович

**Методичні вказівки до самостійної роботи
із дисципліни «Гроші та кредит»**

для спеціальностей 6.03060101 «Менеджмент організацій та
адміністрування», 6.03060102 «Менеджмент інноваційної
діяльності»

Відповідальний за випуск *В.О. Матросова*
Роботу до видання рекомендував проф. *М.І. Погорєлов*
В авторській редакції

План 2015 р.
Підп. до друку 25.09.15. Формат 60/84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Riso-друк. Гарнітура School Book. Ум. Друк. арк. 2,4. Обл.-вид. арк. 0,95.
Наклад 50 прим. Зам. № 223. Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ „ХПІ”.
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 116 от 10.07.2000р.
61002, Харків, вул. Фрунзе, 21

Друкарня НТУ “ХПІ”. 61002, Харків, вул. Фрунзе, 21